

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАНА

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
5½ год. пополудні.

Редакция, администрация і
експедиция «Руслана» під ч. 1.
пл. Домбрового (Хорунчини). Ек-
спедиція місцева в Агенції Со-
коловського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженє. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 40 с. від стрічки. По-
дьяки і приватні донесеня по
30 с. від стрічки.

Міністерске пересиленє покінчене.

(X) Перед кількома днями, коли розійшла ся вість, що др. Кербер подав цісареві просьбу о відпустку, висловили ми погляд, що понукою до сего кроку міністра-президента були угорські події. Деякі днівники запевняли знов, що уступленє д-ра Кербера спричинене становищем чеських послів, отже що міністерство д-ра Кербера уступає з д-ром Резеком задля чеської обструкції. Сей останній погляд показав ся невірним, цісар не тільки не прийняв просьби о відпустку д-ра Кербера, але запевнив єго про непохитність свого довіря окремим письмом, яке сьогодні появило ся в урядовій Wiener Ztg, а уступив лише др. Резек, до котрого в останніх часах відносили ся Чехи не дуже прихильно. Одне при всім тим заостреню відносин між чеським клубом а д-ром Резеком не було би дійшло ще до так явної суперечности, наколиб чеські послі були не вважали потрібним, в останніх часах заняти знов обструкційного становища. Угорські події додали їм охоти до сего, а Narodni Listy стали накликувати беззастанно, що Чехи повинні піти слідом мадарского независимого сторонництва. Задля тих причин не міг дальше оставати на своїм становищі др. Резек, хоч як на тім залежало міністрови президентови, задержати єго в своїм кабінеті.

Задержанє кабінету д-ра Кербера з висловом повного довіря з боку корони стоїть очевидно в звязи з основними державними конечностями, до яких він підготував підвалини, а іменно з австро-угорскою угодою. З тих самих причин також угорський міністер-президент, складаючи нове міністерство, переняв майже всіх міністрів з кабінету Селя.

Др. Кербер вийшов отже скріплений цісарским довірем з пересиленя, а всеж таки єго становище в осінній сесії державної ради не буде легке. На дневній черзі стане передовсім австро-угорська угода і новий військовий закон, а відтак бюджет за 1902 і 1903 рік і торговельні договори. Чехи, котрих др. Резек здержував від обструкційних розгонів, підуть тепер без перепони своєю дорогою, заохочені коштувською обструкцією, підохочувані радикальним дневникарством, щоби ішли слідами мадарского сторонництва независимого. Забувають одначе, що si duo faciunt idem, non est idem, а досвід останніх років ради державної від упадку міністерства г-р. Баденього повинні би їх дечого поучити.

Імовірно розічне др. Кербер нові пересправи з чеськими послами, щоби запевнити в раді державній успішну роботу, а на се вказують слова, які мав висказати монарх: «задля чеського університету на Моравії, не треба доводити річий до крайности». Не можна сумнівати ся, що монарх, котрий задля успокоєня угорської обструкції велів поробити такі далекосяглі уступки, вважає зовсім справедливим культурне домаганє чеського народу, якому супротивляє ся лише німецька лівця в своїм верховладнім

завзяту. Що монарх імовірно дав порученє в тім напрямі д-рови Керберови, можна здогадувати ся із сего, що навіть Die Zeit, що хоче грати ролю якогось справедливого органу, вже починає накликувати німецьку лівцю до бачности, щоби тепер в часі парламентарних ферій правительство, борони Боже, не зробило чеському народови якої уступки, а Всенімі знов виступають з домаганєм, щоби не обсаджувано міністерства для Чех, а за те покликано на німецького міністра-земляка якогось мужа споза парламенту.

Все те вказує, що хоч міністерске пересиленє закінчене, а найліпшим сего доказом є виїзд монарха до Ішлю на літний побут, політичне пересиленє триває дальше і вимагає також полагоди.

Віче буковинських Русинів.

Як наші діячі дбають про свою прасу, найліпшим доказом те, що «Буковина» з дня 8. с. м. не приносить ще найменшої згадки про віче, не одержавши очевидно навіть приготованих резолюцій, а тимчасом краківський Czas з дня 7. с. м. заміщує ось яку обмьісту телеграму про наради і ухвалені на них резолюції:

Нині відбуло ся тут (в Чернівцях) віче Русинів з цілої Буковини. Взяло в нім участь коло 4000 осіб, між иншими послі до державної ради: Микола Василько, Пігуляк, Лупу, Штравахер, кілька послів до буковинського сойму, багато духовних, учителів і селян.

Наради отворив проф. університету Смаль-Стоцкий, який зазначив, що Буковина тепер стала увільнена від Бургіньона (оклики: «ганьба!») а новий президент краю кн. Гогенлоге — як можна надіяти ся — приверне спокій (оплески). Провідником зборів вибрано Калинюка, а заступником Левицкого. Ухвалено вислати отсю привітну телеграму до цісаря:

Згромадженє нині в Чернівцях, з усіх повітів обіслане руске, народнє віче просить, щоби Ваша Цісарска Милість наймилостивіше зволни прийняти найпідданьшу маніфестацію вірности руского народу на Буковині і згадає з найвірнійшою вдячністю від послідного народного віча Вашою Цісарскою Милостію наново рускому народови на Буковині виявлену ласку і опіку.

Проф. Смаль-Стоцкий реферував справу положеня Русинів на Буковині і представив дотичну резолюцію. — П. Филинович представив резолюцію в справі поділу греко-орієнтальної дієцезії; пос. Пігуляк обговорював жаданя Русинів в справі рівноправности.

З черги Микола Василько, привітаний довготривалими оплесками, обговорював політичну ситуацію і представив на опорожнений соймовий мандат кандидатуру п. Филиновича.

Після єго промови збула ся слідуюча притока. Нагло кликнув один з селян: «Пане Василько, мимо того всего дів ся чим-раз гірше!» — Василько вийшов наново на трибуну і сказав: «Знаєте мене від пяти літ і знаєте, що досел я вчинив. Коли будемо разом тримати ся, дійдемо до цілі». (Оплески). — Той селянин кликнув знов: «Але досі Ви ще нам не допомогли!» — На се стало чути оклики: «Се москов-

ский запродавец!» З тяжкою бідою охоронено єго від побитя. Після того інтермецо нагороджено Василька бурливими оплесками і однодушно ухвалено слідуючі резолюції:

До д-ра Кербера вислано ось яку резолюцію:

«Нинішнє руске народнє віче з вдякою згадує про зворот, який В. Ексцеленція від послідного, народного віча надав адміністрації на Буковині. Збори бачать в сім доказ, що рускому народови на Буковині, поки В. Ексцеленція стоїть на чолі правительства, не є віднята поміч і опіка та просить, щоби Ексцеленція зволни також звернути увагу на неможливі відносини на церковнім полі, а також, щоби з огляду на тяжке положенє буковинського селянства, стремів при переговорах з Угорщиною до знесеня мінімального мита на кукурудзу, як головну поживу буковинського населеня».

Резолюції з огляду на краєву політику звучать:

«Дня 7. липня з усіх повітів згромадженє народнє віче висказує руским послам до державної ради і до буковинського сойму повне і безграничне довіре і подяку за цілу їх діяльність, підносячи з особливим вдволенем згідне поступованє послів. Збори з вдволенем стверджують також єдність всеї на народнім становищі стоячої, рускої інтелігенції».

«Збори взивають послів, щоби з однакою як до тепер енергією ділали задля усуненя економічної нужди руского народа і стремили до рівноправности на церковнім полі».

«В першій черзі мають послі старати ся вибороти зміну виборчого регуляміну до краєвого сойму, а руский народ буде помагати їм в сім всіма силами і способами, якими розпоряджають народні маси. Співділанє в сій kwestії руских послів з иншими свободолюбними політиками, а особливо з послами Штравахером Лупу, Ончюлом, витають збори як найрадше».

«Дальше домагають ся збори: а) знесеня двірських областей, б) зміни закона про удержанє шкіл, в) знесеня мит на повітових дорогах, г) дешевого кредиту для селян, д) поліпшеня долі народних учителів, е) установа на всіх властях зовнішньої, урядової, рускої мови, з) виплати шкільних павшалів учителям через податкові уряди, а не, як дотепер, з громадських кас».

Вкінці ухвалено слідуючу резолюцію:

«Згромаджені дня 7. липня 1903. р. греко-орієнтальні Русини повторяють часто вже висказувані бажаня що-до розділу греко-орієнтальної дієцезії. Єдино в такім розділі они бачать можливість зміни також і під нинішнім архієпископством неможливіх відносин, іменно пресії румунсько-національного шовінізму».

Після сего наступило замкненє віча.

До сего доносить телеграфічно Dziennik polski:

«По скінченю віча удали ся всі під проводом послів до державної ради пп. Пігуляка і Мик. Василька і послів до сойму пп. Левицкого і Смаль-Стоцкого в поході через місто до резиденції гр.-ор. архієпископа д-ра Репти. Перед резиденцією уставив ся відділ поліції, який боронив входу. На желанє архієпископа випущено товну на подвірє резиденції, яке небавом битком заповнило ся. Послі заручили за супокій товпи. На подвірє зійшов др. Репта, прибраний у всі відзнаки свого церковного достоїнства».

«Пос. Пігуляк виголосив до д-ра Репти про-

мову, в якій представив ухвали віча, відтак повторив жалоби, які підносять ся проти церковних відносин і сказав, що Русини ждають іменованя руского генерального вікарія. Зазначив, що серед населеня панує огірчене з причини послідного вибору посла на сойм і з причини поступованя в сїм случаю архієпископского консистора. Закінчив заявою, що віче наложило на послів обовязок, представати др. Репті причини сих зажалень.

„Др. Репта відповів, що не змінить свого дотеперішного становиска і сказав, що послам не прислугує жадне право заступати населене в церковних справах. У відповідь на сю промову піднесли ся серед товпи голоси протесту, які однак посли скоро успокоїли. Архієпископ заявив дальше, що хоче безпосередно говорити із згромадженим народом і в сій цілі пішов між товпи, яка для перепущеня архієпископа утворила шпалір. Посли поступали за архієпископом, який зібрав вручувані йому численні зажаленя. Вкінці запросив послів, щоби разом з ним удали ся до єго апартаментів.

„По короткім часі посли вернули, витані ентузіастично товпою. Однак були розчаровані. Пос. Пігуляк повідомив зібраних про відповідь архієпископа, який заявив, що супроти нинішнього віча не бачить жадної причини до зміни дотеперішного поступованя в архієпископській канцелярії.

„Закомуніковане сеї відповіді викликало в товпі велике роздрознене, відозвали ся голоси обуреня, але завдяки інтервенції послів, товпа у згляднім супокою виплинула на улицю, а опісля перед мешканцями послів устроїла овації“.

Велике значіне буковинського народного віча доказують вже хотьби ті обемисті і докладні реляції протівної нам польської праси, яка мимо того не могла найти на нїм ні одного дисонансу. Ся всенародна, поважна маніфестация, яка свідчить про високу свідомість і карність руского народа на Буковині, неминучо полишить значний вплив на уложене краввих, буковинських відносин.

Два торжества чеські.

(+) Минулої суботи і неділі святкували Чехи два торжества, які освітлюють сучасні відносини і змаганя посеред чеського народу — в Празі закладени угольного каменя під пам'ятник Гуса, у Велеграді, на Моравії, свято славянських апостолів, св. Кирила і Методія. Гусове святковане вже ся з річю кн. Кароля Шварценберга, проголошеною в чеськім соймі в 1889 р. в справі вмулованя пам'яткової таблиці на цовім кравнім музею. В сій річі, перериваній окликамп Молодочехів, зазначив кн. Шварценберг, що

се було-б обидою католицких чувств населеня Чех, позаяк гусити знищили і зробили нещасним чеський край. Соймова більшість, чеська шляхта і Старочехи прийняли з одушевленем сю річ кн. Шварценберга, однак Молодочехи утворили зараз другого дня комітет під проводом д-ра Подлішного, щоби заняв ся здвигненем пам'ятника Гусови в Празі. За той час зібрано 200.000 К заходом Молодочехів, а по довгих слорах переважили Молодочехи, що сей пам'ятник ухвалено здвигнути на старомійскім ринку, в безпосереднім сусідстві статуї Пр. Діви, поставленої там на пам'ятку кривавого згнобленя протестантської ворохобні в 1621 р.

Сего року постановив комітет положене угольного каменя під пам'ятник Гуса зробити політично-народним торжеством, виміреним головно проти німецької переваги, щоби тим скріпити в широких верствах чеського народу національну свідомість а при тім і ліберального духа і задля того се торжество мало також прикмету протикатолицку. Се торжество мало відсвятжити в тямці чеського народу Гуса яко національного борця проти німоти, але з сим конечно лучить ся слава Гуса, яко поборника авторитету католицкої Церкви, апостольської столиці. (Звичайно святковано в Чехах пам'ять Гуса 6. липня, яко в роковини єго спаленя на костирі).

Комітет і молодоческе та радикальне днівникарство доложили всяких заходів, щоби се торжество випало як можна величаво, а головно чеське сокільство взяло в свої руки се торжество, на яке навіли також гості з Німеччини, Росії, Франції і з Америка. Однак се торжество показало, що сим духом переняла ся лише частина освітченої верстви*), головно радикальні сторонництва, коли тимчасом широкі верстви народу, Старочехи і чеська шляхта, стоять твердо при католицкій Церкві, не згадуючи вже про духовенство, і станули осторонь від сеї слави Гуса. Сама Прага не була в такій мірі украшена, як би сего можна було сподівати ся, сияла в окрасах лише стара готичка радниця; на головній улиці, Прикопах, мало домів украшено, а найбільше сияли освітленем Жижков і Виногради. Навіть дім, в яким жив Гус на Вєфлемській площі (нині власність Старочеха, який поїхав на свято Кирило-Методієске до Велеграду), не був освітлений. Але навіть серед радикальних сторонництв чеських, не було єдности в святкованю, позаяк соціал-демократи чеські не пристали до загального святкованя, яко національного.

Чеські радикальні сторонництва вихісновують трагічну смерть Гуса для національно-полі-

*) Речником на торжестві не виступив ніякий з передових чеських політників, але старий др. Едвард Грегр, отже й більшість молодоческого клубу держить ся в резерві.

тичної демонстрації з одного а для ширеня релігійної рівнодушности з другого боку, хоч знають добре, що Гус був спалений не на основі церковного закона, але на основі давнього державного закона проти єретиків (з часів цїсаря Фрадриха II, котрий зовсім не був прихильником папи). Виставляють они трагічну смерть Гуса, величаючи єго сьвятим мучеником, (як се висловив і наш поет Шевченко, не знавши основно історичної правди і єї жерел), хоч знають дуже добре, що Жижка велів палити деяких сьвящеників а в Таборі спалив 24 противників своїх (між ними двох сьвящеників) а в Стражах 40 (як засвідчає многозаслужений чеський історик Томек). Загал чеський високо цїнить заслуги Гуса для чеського язика і народних црав на пражскім університеті, єго змаганя до направи моральности в чеськім народі, однак навіть протестант Палацкій, отець чеських істориків замітив, що лекше виложити причини становища Гуса, як єго ви правдати, бо хоч єго змаганя до поправи моральности між духовенством виходило з добрих понук, але єго наука підкопувала самі підвалини церковних законів і він забув о тім, що покора і послух є християнськими чеснотами.

Все те відчувають і знають т. зв. новочасні гусити в чеськім народі, а їх „вольнодумство“ при всіх змаганях до демонстрацій таки не має рішучого наміру пристати до відомого оклику „Lás von Rom“. Отже хої Гусове торжество згромадило в Празі около 60.000 учасників (се на Чехи вельми мало, бо на торжество Палацкієго в 1898 наїшло около 200.000), було оно своїм вістрем звернене не так проти церкви, як радше проти політичних відносин в Чехах і задля того зовсім для нас зрозуміло, що не міг усунути ся від сего торжества наш земляк др. Горбачевский, яко ректор чеського університету.

При всім тім сї верстви чеського народу, які вразно і рішучо стоять на основі католицкій, згромадили ся на Моравії, в колишній столиці великоморавської держави і св. Методія, у Велеграді, щоби там день 5. липня відсвяткувати яко свято славянських первоучителів, св. Кирила і Методія.

(Конець буде).

До ситуації.

Нинішня урядова „Wiener Ztg.“ оголошує відручне письмо цїсаря до президента міністрів д-ра Кербера: „Любий докторе Кербер! По зрілій розвазі і подрібнім розслідї мотивів, які склосили Вас представити мені своєї і цїлого кабінету дамисї, мимо трудностей, які після Вашого представленя заволоді-

Родичже житє.

(Гадки проф. д-ра Фрідріха Паульзена).

Під розвагу руским „соколикам і паннам“

15)

подав

Др. ІВАН КОПАЧ.

11. Жіночі студії.

Та поки-що прикре положенє все таки є і одиниці не можуть єго обминути, хоч воно й гнетє їх без їх вини. І тому супроти того треба сказати: се зовсім справедливо, що жєнщина, котра своєго природного занятя не находить, або при даних обставинах на него не числить, або з гори єго зрікає ся, шукає иншого поважного занятя, котре-б їй дало економічну самостійність і суспільне становище. Сї стремління дали жєнщині вже в значнім обсягу приступ до заробкових галузій торгівлі і промислу; також бюра державного заряду, іменно відділу комунікаційного, почали їм отвирати ся. Між занятями в кругах духової праці іменно педагогія і медицина притягнули до себе жєнщин. Перше поле опанували вони в значній вже часті і в Німеччині, та ще більше в краях заселених Англичанами, іменно в північній Америці. В лікарскім званю маємо у нас доси лиш поодинокі піонерки, але про се не може бути сумніву, що вони найдуть наслідовниць. Лікарска штука

є — побіч педагогії — тим занятєм, котре лучить ся найбезпосереднійше з природним званєм жєнщини, і до котрого вона вже від природи дістає дуже відповідну здібність. Наколи є яка різниця межі мущиною а жєнщиною що-до духового вивінованя, то се найскорше та, що жєнщина перевисшає мущину бистротою змислу орієнтаційного в запутаних ситуаціях і певностю такту в скорих зарядженях того, що потреба: мущина є повільнійший, тяжший, систематичнійший. А знов же се ясне, що хосєна праця на онтих обох полях властиво найбільше зависить від певного, мож сказати „віщого“ такту. Хто не пізнав у вихованю інстинктової певности жіночої руки? Вона приходить, бачить і помагає, заки мущина ще хочби помічає, де що хибує. Я не сумніваю ся ані трошки про те, що та сама жєнщина також на становищі лікаря показала би рівно щасливу руку; за першим поглядом, як їво переступила-б поріг, вона-б побачила тисяч дрібних річий, котрих мущина ніколи не завважає, як-раз тих дрібних річий, котрі так важні для здоровля через свій безнастанний і частий вплив. Може бути, що мущина є спосібнійший в будованю медичинських або фізіологічних систем, у відкриваню бацилів і мікрококів, — бо того як-раз треба уміти оперувати понятями; але я ніколи не повірю, щоби він мав бути пересічно спритнійший від жєнщини у викриваню і усуваню тисячних малих і великих забурень житєвих. — А вже

на кождий случай мала-б тут жєнщина дуже значну перевагу хоч в одній точці, а то в ліченю жєнщин і дїтий. Сєж очевидне, що ліченє жєнщин лікарями-мущинами получене з великими недогодами; про се прецінь нема сумніву, що неоднo лихо в організмі жіночим розвиває ся і наростає до грізних границь лишє для того, що жєнщина не може здобути ся на відвагу, поговорити про се з лікарем.

Та дальший розвії у тім напрямі находить трудности в устрою нашого висшого шкільництва. Школа народна є для обох полів та сама; але наші гімназії і висші школи були доси обчислені виключно для хлопців, з огляду на се, що получені з висшим образованем становища були доступні лиш для мущин. Наколиж тепер деякі „учені“ становища мають бути отворені і для жєнщин, то треба їм або дати доступ до старих закладів, або заснувати нові. Одно й другє находить опір. На разі йде о університет. Творенє нових закладів для жєнщин з публичних фондів видає ся мало відповідним, бо вже й тац надмір кандидатів для тих становищ стає небезпечний. А приватні фундації того рода, які становлять честь богатих родин в Англії і Америці, не належать бо ще не належать до навичок наших мільонерів. Ба, але й допущєне до старих закладів неоднo має проти себе. Чи можна допустити, щоби молоді дівчата і молоді хлопці разом ходили до просекторій і клінік та разом слухали фізіологічних і патольогічних

Н О В И Н К И.

ли ситуацією і впливають здержуючо на Вашу діяльність, не могу згодити ся на Вашу просьбу о димісію.

«З огляду на дуже важні справи, які в найблизшій часі вимагають полагожденя, а які мусить ся повірити випробованим силам, потребу Вашу для мене вельми цінної служби і на дальше. Згадуючи мило з подякою і признанем численні, дотеперішні заслуги Ваші та інших членів кабінету, число на Ваш так часто випробуваний патріотизм і запевняю Вас про мов дальше треваоче повне довіре. Франц Йосиф.»

Відкликуючи ся до виводів нашої передної статі що-до полагожденя сего міністеріяльного пересиленя, зазначаємо тут, що мимо сего часть праси, яка стоїть на услугах ворогів теперішнього кабінету а особливо его президента, веде дальше кампанію проти д-ра Кербера. І так всепольське *Slowo polskie* пише: «Письмо корони покінчило остаточно керберівське пересиленя. У відручнім письмі, в яким тяжко добачити найменшого сліду того, чого Кербер в своїй зарозумілості (!) домагав ся, ударяє холодний, конвенціональний тон его форми, робить вражінє, що занехано принята димісія Кербера лише з причини теперішних трудностей загально-державних і виїзду монарха до Імлю. Кербер став вже неможливим на будучину, тож належить сподівати ся (!), що уступить в осени. Кербер скомпромітував ся кольсально тим «пересиленем», яке викликав. Его повага і дотеперішня популярність в рішаючих кругах устали раз на зав'їдди, бо так ґрунтовно скомпромітований міністер не потрафить і не може вже нічого доконати». — В безсилній злості *Slowo* плете теревені дурнійші навіть, чим простаці.

На Угорщині ситуація також поліпшилася о стілько, що сторонництво Кошута перекликло ся на сторону его угодової політики. На довірочнім пленарнім зібраню клубу рішено 26 голосами проти 20 не перешкаджати ухваленю бюджетової провізорії, відступаючи від веденя обструкції. Однак се поліпшенє було тільки хвилеве і тільки частинне. Бо не лише, що непримарний пос. Барабан зрік ся в наслідок сего презедентури клубу, але переголосована меншість підняла дальше обструкцію на власну руку. Вправді управа клубу наміряє тих членів, які наперекір ухвалі ведуть обструкцію, візвати до виступленя з клубу, але через те загальна ситуація палати не змінить ся, або змінить ся дуже мало. Се вже показало ся на вчерашнім засіданю угорського союму, де ведено дальше ялову дискусію над програмою правительства і завдяки обструкційним бесідам пп. Гольо і Рата замкнено засіданє без жадних реальних вислідів. Однак зав'їдди остає важною ся обставина, що обструкція зменшила ся чисельно до 20 членів, які цей вже не будуть могли покликувати ся на «голос всего народа».

викладів? Чи не стратили-б через те студентки — не кажучи вже про вічо гіршого — безвідклично що найменше своєї жіночости?

Очевидно, трудности є. Та не треба їх перецінювати. Також і се треба признати, що тип женщины — і то не лише між студентками — а тим самим і відносини полів до себе прийме трохи відмінний характер. Та може ми доси були склонні, женський тип трохи односторонно означувати. Певно, правдива жіноча вдача, невинність і ветидливність то річи, котрих не можна за високо цінити. Але чиж не можна їх погодити з пізнавем річий, котрі на сьвітї дійсно є? А хто зна, може присутність женщины, іменно поважно працюючих і самосьвідомих женщины, мала-б корисний вплив також на погляди і настрої наших студентів, іменно медиків? Може-б як-раз під їх впливом зник і сховав ся той цинізм, який тецер так часто пролявляє ся? Розуміє ся, ту одно услівє конечно: що на виклади будуть ходити не загорілі войовниці еманципації, лиш поважно працюючі женщины. Впрочім на факультеті медичнім таки ледви можна би обійти ся без окремих женських курсів для поодиноких предметів.

(Дальше буде).

— Календар. В четвер: руско-кат. Давида; рим.-кат. Кирила еп. — В п'ятницю: руско-кат. Самсона; рим.-кат. Амалії дівн.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні півроку просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залоглостий та о приєднуванє нам нових передплатників.

— **Як шанують у війську рускі сьвята?** Львівський 19. полк краєвої оборони, у яким три четвертині вояків є руско-католицького обряду, повертав вчєра в день торжественного сьвята Рождєства св. Йоана Хрєстителя, о 10½ год. перед полуднем з вирав, що відбували ся поза містом. Подаємо се до відомости наших послів.

— **Вчерашній фестин** на Замковій Горі у Львові повів ся гарно завдяки чудовій погоді, попередженій рісним дощем. Публики зібрало ся понад пів тисячки. Забава при звуках музики і сьпіві хору протягла ся до 11. год. в ноц.

— **3 Тернополя.** Дня 12. с. м. дасть Тов. «Тернопільський Боян» концерт музикально-вокальний в сали замковій в Тернополі. По концертї відбудуть ся заходом тов-а «Руска Бєсїда» танці в комнатах товариства. Отсим маємо честь запросити так місцеву як і замісцеву публику. Точну програму подасть ся пізнійше. — *Видїл Тов. «Тернопільський Боян».*

— **3 Перемишля** доносять, що в суб ту відбуло ся там торжєство закладін угольного каменя під «Народний Дім». На площі будови при ул. Косцюшка, пристроєній хоругвами і зелєнню, зібрав ся комітет будови з пп. д-ром Кормошом, дир. Цеглянським і з управителем будови інж. Лемивським, та тисячі публики. Акту посьвяченя площі і угольного каменя доконав Преосьв. єпископ Чехович в ослужєню численного духовенства, потім мав довшу патріотичну промову.

— **Іменованя** Міністер просьвити признав VIII кл ранґа отсим професорам гімназіяльним: Василєви Санатови в Бродах, Тад. Цвоїдзїнському в Бережанах, П. Небєщанському в Бучачі, Едв. Козловському в Бохні, Ів. Белі, К. Елїшови і Володимирови Паславському в Дрогобичі, кс. др. М. Чопорови в Ярославі, З. Дембїцєрови в Іг. в Коломиї; Бр. Сьвїбі, др. Ант. Курнєльови, Ант. Мазановському, др. Ів. Павликовському, В. Шчїдтовичи і В. Блотницькому в Кракові; Ал. Фрочкевичєви, Фр. Коначковому і Й. Шафранови у Львові; др. М. Козловському в Подгужу; Б. Стояновському і Ів. Косовичєви в Іг. в Перемишля; др. Михайлови Ладичинському в Сяноку; Михайлови Константиновичєви і В. Ягошинському в Станиславові; Юліянози Костєцкому в Стрию, Омєлянови Літвинському в Золочєві і Арт. Пасєндорферови в реальній школі у Львові.

Міністер просьвити іменував директора учительської семінарії мужєскої в Станиславові, Івана Войцїховського директором жіночої учительської семінарії у Львові.

— **Вісти з Америки.** О. Ставровський з прашівської єпархії, обняв парохію в Monessen Pa, куда прислав его прашівський єпископ на жаданє Русинів з Monessen.

Амер. «Свобода» доносить: Канадійські Русини і Фінляндці їдуть сотками до Сполучених Держав, а передовсім до Монтани, Айдаго, Вєшинґтон і північної Дакоти. Деякі з них їдуть піхотою сотки миль. Правительство Спол. Держув звернуло увагу на сю масову еміґрацію з Канади до Сполучених Держав і видало острый наказ пограничним інспекторам, щоби арештували еміґрантів і відставляли їх шупасом назад до Канади. Недавно сєму заарештовано одну партію еміґрантів в Сроканє, а деяких вислано з Монтани і півн. Дакоти назад до Канади. Для здержаня небавом сєї еміґрації буде побільшенє число пограничних інспекторів. Канадійські Русини і Фінляндці еміґрують до Спол. Держав не щоби тут стало осідати, але понайбільшій части лишє на зарібки.

— **Огні.** На рускім приходстві в Нараєві вибухнув огонь і знищив шість будинків господарських вартости 4.500 К. В огні згоріло двоє дїтїй сєлянина Анто́на Бойка, 2-літня дівчина і 7-літний хлопець. Причиною пожежі мала бути неосторожність. — В Краківци згоріло оноді кільканацять будинків. Шкода виносить 13.000 К. Арештовано дві особи підозрінї о підпал. — В Яцківцях, золочівського повіта, знищив огонь 24 сєлянських загород, вартости 26.000 К.

— **Пятнистий тиф в Галичині.** В часі від 23. до 30. червня було в Галичині 95 нових случаїв занедужаня на тиф пятнистий, а іменно в повітах: Богородчани 8, Чортків 4, Доброміль 3, Дрогобич 5, Городевка 6, Яворів (в Ожолї) 30, 38, Калущ 2, Львів-місто 1, Низько 1, Печєнїжин 6, Підгайці 6, Сятин 3, Стрий 2, Товмач 3, Терєбовля 1, Залїщики 1 і Золочів 3. В тим часі на Буковині в радовецькім повіті занедужало 52 осіб на пятнистий тиф.

— **3 львівського університету.** Деканом лікарського відділу вибрано проф. д-ра Адольфа Бека, а делегатом до сенату проф. д-ра Ант. Марєа.

Перед кількома днями відбула ся на університеті габілітація д-ра Карла Гадачка на доцента археології.

— **3 женського інститута св. Ольги у Львові.** З причини, що попереднє оголошенє не дійшло ще до відома загалу, рішив комітет — на просьбу многих сторін — продовжити рєчьнєць до зголошеня в інститут до 20. липня. — Місячна оплата виносить 30 К, а у ваїмкових случаях і о скілько стане місця, може бути зниженою до 24 К з одноразовим вписовим 4 К і місячним додатком 1 К (за зужитє меблів). Інтересовані родячі зволють переслати свої просьби до п. Марії Білєцкої (ул. св. Софії ч. 9 А.), предкладаючи метрику родженя або витяг метрикальний і шкільнє сьвідоцтво дівчат, та подаючи квоту місячної оплати. Вимагає ся притім, щоби отець був членом Руского Товариства педагогичного, зглядно, щоби записав ся до него. — Так з огляду на дешевє і добре приміщенє можна сподівати ся аж надто великого числа зголошених учениць, тож радить ся приспїшити ті зголошеня бо пізнійші просьби не могли би бути (задля браку місця) узгляднені. — Інститут містить ся при ул. Сави.

— **Страїк в Яслі.** Будівельні робітники в Яслі застраїкували з сєї причини, що їм обмежено час денної праці, а в наслідок сего знижено платню.

— **Погода в липни.** Проф. Фальб заповів на сєй місяць: Від 1. до 7. часті і зливні дощі, мало коли з бурями. Теплога низша чим нормальна в літї. Від 8. до 12. невзначайна посуха, а притім холодні дні. Від 13. до 15. рідкі дощі, теплога зможе ся понад нормальну. Від 16. до 27. дуже мало дощу а багато громів і лискавок. День 24. с. м. є критичним першого ступіня і буде дуже горячий. В тим дни має бути злива з громами і бурєю. Від 28. до 31. дощу не буде, натомість звіють ся вітри в деяких околицях сєредущої Європи.

— **Жидівські Соколи.** Галицкі жиди організують ся на кожній області. В остатних часах заснували навіть два сокільські товариства, одно в Станиславові а другє в Товмачі.

— **Відозва соціалїстів.** Заряд соціальної демокрації в Австрії оголосив відозву до виборців, в якій доказує, що одинокою причиною застою австрійського парламенту є панованє буржуазії і застаріла ординація виборча. Наслідком сєї ординації виборчої, основоючої ся на курнях, настав розділ народностей, а звідси роздрібненє держави. Відозва кїпчить ся жаданєм загального, рівного, безпосередного і тайного права голосованя.

— **Міжнародний зїзд сторожеї пожарних** відбуває ся тепер в Лондоні. В зїзді беруть також участь делегати з Австро-Угорщини.

— **«Не убивай!»** твір написаний Львом ґр. Толстєм проти милїтаризму, вийшов в Липську накладом Дїдеріха, однак прокуратура сконфіскувала весь наклад, бо автор допустив ся в книжці обиди німецького цєсаря.

— **Дрібні вісти.** Радник двору ґр. Лось і двоє інших радників намїсництва перевели люстрації староств в Бібрці, Ропчицях і Горлицях. — До слїдчої вязниці в Цїшанові спроваджено Петра Гасєвича з Глясової, який убив сокирою свого тестя Наконєчного. — Презєсом львівської ради повітової вибрано Давида Абрагамовича, а его заступником Леопольда Бачєвського. — В Яворові убив оноді ґрім сєлянина з Сєлєск, а девять осіб приґоломшив. — Пос. Гарапїх, з більшої посїлости, зложить посольський звіт в Тернополі дня 14. с. м. о 3. год. попол. — Вписи до 1 кл. реальних шкїл у Львові відбудуть ся дня 14. с. м., а вступний іспит дня 15. с. м.

— **Перелїска адміністрації.** Вп. Мух. Навр. в Ост. Заплачено (3 К) по день 7. н. ст. червня с. р. — Вп. Мух. Т. в Щав. Заплачено по день 14. н. ст. липня с. р. — ВПр. о. Мух. Рог. в Шеш. Рахунки годять ся.

РОДИМЦІ! Приготовляйте діти до вступних іспитів до шкїл середних!

Наука, штука, література.

— **«Конкурс на мужа»,** шутка в 5 актах Л. Лопатинського, переложена на польське А. Мєлєвським. — Краківський театр грає комєдїю Л. Лопатинського. Цікава річ. Треба піти. Іду. Перед театром рух. Серед звичайної публики людового театру багато осіб, котрі може перший раз прийшли послухати «знаменатої фарси» — як оновїшали афіши.

Місця доволї дорогі; перворяднє крісло 3 корові, а мимо того велика салья щільно заповнена людьми, значить ся, штука має успїх.

Музыка грає коломийку — занавіс підносить ся.

Перед нами гостинна богатої вдови, котра саме тепер поїхала в веселім мужєскім товаристві на оперу, лишаячи дома, як звичайно, бідну своячку.

Конкурс.

Втім надіжди старий дядько, судовик з провінції, з своєю жінкою, людиною давньої дати.

Довідуємося, що вони постановили собі висватати обі незамужні сволчки, бо не подобаєся їм таке свободне житє. Вертає вдова з цілим товариством і їдають вечеряти. Розмова іде жваво, витворюєся веселий настрій, серед котрого вириває гадка, щоби розписати конкурс на мужа і оповістити єго в часописах. Муж має бути мальований; дає фірму і більш нічо. На тім кінчить ся перший, незвичайно жвавий акт.

В слідуєчих наслідки конкурсу.
Нікодем Т., редактор нужденної часописи, ласий на гріш, хоче освідчити ся о руку багатї вдови. На біду не знає єї близше, бо був у неї на забаві без очок, і освідчає ся бідній своячці. Виходить халепа. Вдова, перебуваючи на провінції у дядька, котрий сватає єї з тумановатим надпоручником, дістає депеші ґратуляційні і листи, в яких бажають їй щасливого житя з паном Нікодемом Т.

Вертає в товаристві тумановатого надпоручника до свого дому і ту приходить до катастрофи. Викриває ся ошукка і то в обох парах. Показує ся, що пан редактор, се нужденний собі пвсака, а тумановатий надпоручник — се здоровий і енерґічний чоловік.

Обі жінки в розпуді. В розпуді і редактор, котрий хотів каменіці, а не дістає нічо. Розвід... Та на цаєть жінки і мужі пізнають свою вартість (не без того, щоби і не полюбили ся в перших днях подружного житя) і все кінчить ся щасливо.

Як бачимо, автор написав веселу шутку, в стилі французьким, послугуючи ся давним апаратом дотенних служачих, влучних інтриґ та заплутаних ситуацій. Треба однак признати, що вивязав ся зі свого діла знаменито, так, що «Конкурс на мужа» не уступає в нічим найлучшим французьким фарсам. Має жваве темпо, багато дотепу, цікаві особи, а до того дещо сатири на золоту молодіж та надто свободололюбних жінок.

Штука була виставлена дуже добре і актори, з малими виміками, грали знаменито.

Передовсім задержали жваве, веселе темпо через всі акти, не дозволяючи видам входити в основну аналізу поодиноких моментів.

Зате публіка не щадила їм свого признання. Оплески лунали безнастанно. *Б. Л.*

Телеграми.

Відень, 8. липня. Цісар виїхав нині рано до Ішлю.

Міністер просвіти поїхав до Карльсбаду.

Рим, 8. липня. Оголошений вчера о 8-12 год. вечером бюлетин звучить: Стверджений в посліднім бюлетині досить добрий стан здоровля папи требає дальше. Сосуди кровоносні і віддихові органи починають звільна щораз ліпше функціонувати.

Відень, 8. липня. N. fr. Presse оголошує отсю телеграму з Риму: З оголошеного нині рано бюлетину можна вносити, що жите папи є лише вегетативно. Папа від вчера вже нічого не говорить, лише видає незрозумілі стони. Поживу приймає лише тоді, коли єї штучно єму подають. Нирки зовсім не функціонують. Обіг крови став так повільний, що цілі ноги посиніли і стали студені.

Рим, 8. липня. Стан здоровля папи поліпшив ся значно. Папа перевів ніч спокійно. Операція легких випала так добре, що папа може ще довго жити.

Рим, 8. липня. Дневник Tribuna в статі п. з. «Conclave» застановляє ся над вибором будучого папи. Найбільші шанси має би мати кардинал Готті, а по нїм Рампола. Всіх кандидатів на папу є 8, а між ними кардинали Ванутеллі, Стампа, Капезелатро.

Лондон, 8. липня. Французький президент Любе відвідів англійського короля Едварда в бункінґамській палаті. При бенкеті в честь президента король відвіє тост на розвій Франції, на що відповідав през. Любе.

Петербург, 8. липня. Дневники домагають ся зміни болгарського кабінету, бо за теперішніми міністрами не стоїть нарід.

Софія, 8. липня. Коло Монастиру і Ореші прийшло до кровавих стріч македонських ваґар в турецькими військами.

В «Рускій Бурсі» в Тернополи буде в шкільнім році 1903/4 поміщенє для 52 учеників публичних середних шкіл, з тих для 6 безплатне з фонду бл. п. А. Качали. Першештво в прийнятю будуть мати ученики молодші (I—IV. кл.), бо вони найбільше потребуєть опіки і помочи; о скілько стане місця, будуть прийняті ученики і з висших клас, іменнож такі, котрі могли би під доглядом настоятеля давати поміч в науках молодшим ученикам.

Поданя о прийнятє, адресовані до Виділу «Рускої Бурси» в Тернополи треба внести до 19. серпня 1903; пізнійше внесені поданя не будуть узгляднені. До поданя треба долучити: 1) свідочтво шкільне за послідній піврік; 2) свідочтво убожества; 3) заяву місячної доплати найменше 16 К; хто заявляє, що буде платити 25 до 30 К, не предкладає свідочтва убожества; 4) на зворот свідочтва і на відповідь треба долучити поштову марку за 35 с.

Ученики прийняті мають явити ся в товаристві родичів або опікунів в канцелярії товариства найскорше 1. вересня а найпізнійше 3. вересня с. р. і виказати ся достаточним числом біля і оджі: 6 сорочок, 6 штанів, 6 ручників, 12 хусточок, 12 пар скарниток, 4 простирала, 2 пошивки, 1 подушку, 1 ковдру і 1 коц до накриваня ліжка. Всі ті річі мають бути значені і списані.

З верхньої оджі мусить кожний мати: 2 пари черевиків, 1 убрание зимове з сукна, 1 літне з полотна, 1 плащ і 1 шапку.

По приїзді всіх прийятих учеників огляне їх всіх лікар; хорі ученики безусловно будуть віддалені.

При сій нагоді просить ся також родичів і опікунів, щоби ані з початком року, ані серед року не привозили ані не прислали жадної їди, бо та їда з дому найчастійше цвие і плісняє по шафках і кюферках і затроєє воздух.

Всі ученики низших клас будуть мати спільних учителів домових, а на сю ціль будуть родичі платити 1 К місячно.

В Тернополи 4. липня 1903.

За виділ «Рускої Бурси»:

Др. Ом. Калитовский, о. Д. Лопатинский.

Проспект.

По вичерпаню в книгарській продажі збірки новель Івана Франка «В потї чола» приступаю до збірного виданя всіх дрібнійших оповідань сього автора з вивком тих, що були доси або мають бути далі видані накладом «Українськоруської видавничої Спілки».

Виданє обійме на разі 10 томів беллетристики і два томи праць наукових з обсягу історії літератури та критики. Ціла серія з 12 томів, кожний в обемі до 10 аркушів 8-ки, вийде друком до кінця 1904 року; перших 6 том в будуть готові ще в біжучім 1903 році. Се нове виданє буде містити побіч передруків давнійших оповідань також цілий ряд нових або доси недрукованих, і то так, що кожний том побіч давнійших буде містити нові твори. Редакцією займає ся сам автор, який доконує також і в давнійших творах багато язикових і річевих поправок, а в передмовах пояснює обставини їх написаня, їх жерела і т. п.

До кінця липня с. р. вийдуть у світ три перші томи, що містять отсі оповіданя (нові, або доси нашою мовою недруковані твори означуємо звяздкою).

Т. I. Добрий заробок і иньші оповіданя. (*Передмова. Добрий заробок: Слимач. Муляр. Історія моєї січкари. Сам собі винен. Домашній промисл. *У кузні).

Т. II. Панталаха і иньші оповіданя. (*Передмова. *Панталаха. Хлопська комісія. *В тюремнім шпиталі).

Т. III. Малий Мирон і иньші оповіданя. (*Передмова. Малий Мирон. Грицева шкільна наука. Оловець. Schön Schreiben. *Отець гуморист. *Гірчичне зерно. Борис Граб).

Друкують ся і незабаром вийдуть:

Т. IV. З бурливых літ. (*Передмова. Гриць і паняч. *Різуни. *Герой поневолі).

Т. V. Над Черемошем. (*Передмова. *Як Юра Шикманюк брив Черемош. *Терен у позі. *Чудо в Головах).

Т. VI. Із секретів поетичної творчости, зарозом причинки до естетичного поясненя поезий Т. Шевченка.

Виданє виготовляєть ся на пліхшім і на ліпшім папері і буде оздоблене новим портретом автора.

Бажаючи причинити ся до розповсюдненя тих творів, яких вартість оцінила наша й загранична критика (ціла збірка «В потї чола» вийшла минулого року російським перекладом), ставлю ціну поодиноких томів як найнижшою, а надто розписую передплату на цілу 12-томову серію.

Передплата на всіх 12 томів на пліхшім папері (такім, як папір перших томів беллетристичної серії У. Р. Вид. Спілки, в подібній полотняній оправі) виносить з пересилкою 16 К.

На ліпшім папері, опрзвлено по 3 томи разом у кращу оправу, з пересилкою 24 К.

Виданє не має спільного титулу, кожний том творить для себе окрему цілість і продаєть ся також окремо, на пліхшім папері в оправі по 2 кор., на ліпшім папері в оправі по 3 кор. Замавляючи окремі томи, треба додавати 20 сот. на пересилку.

Прошу уклінно Шан. Земляків поспішити з надсиланєм замовлень і передплати, щоб можна знати, як урегулювати наклад та опрзвлявати книжки.

Замовляти можна лише просто у видавця.

Перші три томи виданя будуть вислані лише тим, що зложать бодай половину передплатної ціни.

Замовленя без грошей не узгляднюють ся.

З глибоким поважанєм

Антін Хойнацкий

Руска ул. ч. 3.

Надіслане.

Спеціаліст недуг горла і грудий

Др. ЕВГЕН ОЗАРКЕВИЧ

довголітний лікар клінічний і заведеня лічничого в Щавниці, ординує постійно у Львові, ул. Корняків ч. 1, II пов. (Народний Дім).

11(61-2)

Зарваницю

поему Василя Щурата можна замовляти лише в Ставропільській книгарні у Львові, ул. Руска ч. 3. Ціна з почт овою оплатою 25 сот.

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку

Гіпотечного

2 купує і продає

всякі

папери цінні

і МОНЕТИ

по найдешевшім курсі деннім не числячи ніякої провізії.